

2003 YILI ÇATOM FAALİYETLERİ

Mardin Nusaybin ve Şanlıurfa Bozova'da kaymakamlıkların desteğiyle 2 yeni ÇATOM açılmış ve ÇATOM sayısı 28'e ulaşmıştır. Yıl içinde Siirt Merkez, Siirt Kurtalan, Mardin Ömerli ve Mardin İdil ÇATOM'lar yeni binaya taşınmıştır. Mardin Ömerli ÇATOM bünyesi içinde kamu kuruluşlarının desteğiyle Yöresel Ev Yemekleri Lokantası açılmıştır. Siirt Uluköy ÇATOM, Kayabağlar beldesine taşınmıştır. Mardin Valiliği tarafından Revaklı Çarşısı içinde bulunan bir dükkan ÇATOM ürünlerinin satışı için tahsis edilmiştir. Batman Petrolkent, Mardin Saraçoğlu, Şanlıurfa Siverek ve Şanlıurfa Yakubiye Mahallesi ÇATOM'ların bünyesi içinde kamu ve özel kuruluşların destekleriyle Çocuk Okuma Odaları oluşturulmuştur.

9 ilde toplam 28 ÇATOM'da 2003 yılı içinde yürütülen düzenli programlara 8132 katılımcı (6032 kadın, 484 erkek, 1616 çocuk) katılmıştır. ÇATOM'larda yürütülen diğer etkinlik ve hizmetlerden (aşı kampanyası, diş/göz/sağlık taraması aile planlaması, özel gün kutlamaları vb) 24365 kişi (8430 kadın, 1391 erkek, 14544 çocuk) yararlanmıştır (Tablo-1).

TABLO 1: 2003 YILI ÇATOM FAALİYETLERİ

ÇATOM ADI	DÜZENLİ	DİĞER	TOPLAM	HANE
	PROGRAMLAR	ETKİNLİK VE		
	YARARLANAN	HİZMETLER		
	KATILIMCI	KATILIMCI	KATILIMCI	ZİYARETİ
	SAYISI	SAYISI	SAYISI	SAYISI
Adıyaman	236	950	1186	65
Batman Petrolkent	1047	2289	3336	0
Batman Yavuz Selim	1220	1099	2319	0
Diyarbakır	251	200	451	180
Gaziantep Yeşildere	88	350	438	100
Kilis Merkez + YOYAV	547	4024	4571	0
Mardin Dargeçit + Kılavuz	180	600	780	0
Mardin Evren	170	364	534	130
Mardin Midyat	169	960	1129	81
Mardin Merkez	210	1139	1349	146
Mardin Nusaybin	120	10	130	0
Mardin Ömerli	407	2963	3370	678
Mardin Saraçoğlu	138	381	519	95
Siirt Kayabağlar	155	50	205	125
Siirt Kurtalan	160	0	160	110
Siirt Merkez	237	90	327	180
Siirt Şirvan	183	135	318	40

Şanlıurfa Bozova	123	0	123	750
Şanlıurfa Halfeti	133	0	133	0
Şanlıurfa Siverek	754	160	914	215
Şanlıurfa Yakubiye	737	326	1063	450
Şırnak Beytüşşebap	181	254	435	98
Şırnak Cizre	277	6821	7098	183
Şırnak İdil	89	0	89	45
Şırnak Merkez	126	700	826	400
Şırnak Uludere	194	500	694	48
TOPLAM	8132	24365	32497	4119

2003 yılında ÇATOM programları ve katılımcı sayılarına ilişkin bilgiler aşağıda belirtilmiştir:

1. **Eğitim Programları:** Birinci kademe okuma-yazma programlarını 749, ikinci kademe programları 273 katılımcı tamamlamış olup 385 katılımcı birinci kademe, 116 katılımcı ikinci kademe okuma yazma programlarına devam etmektedir. 539 katılımcı bilgisayar eğitim programlarından; 1289 genç kız ve kadın hukuk eğitimi programlarından yararlanmıştır. ÇATOM'larda düzenlenen öğrencilere destek programlarından 546 öğrenci, ev ekonomisi programlarından 747 genç kız ve kadın yararlanmıştır. Sosyal programlara (folklor, saz bağlama, tiyatro) 316 katılımcı katılmıştır.

Yıl içinde Mardin Dargeçit ÇATOM kütüphanesinden ortalama 100 kadın, 100 erkek ve 200 çocuk faydalanmıştır.

2. **Sağlık Programları:** Kısmi poliklinik hizmetleri ile 3080, gezici sağlık hizmetleri ile 597, aşı kampanyası ile 3422, diğer sağlık hizmetleri (diş, göz taraması, aile planlaması) 721 olmak üzere toplam 7820 kişiye sağlık hizmeti ulaştırılmıştır. 2152 katılımcı sağlık eğitimi programlarından yararlanmıştır.
3. **Yönetim Katılım Kapasitesini Geliştirici Programlar:** Tüm ÇATOM'lar katılımcıların kendi aralarından seçtikleri 5-7 kişiden oluşan ÇATOM Kurulları eliyle yönetilmektedir. ÇATOM programlarının belirlenmesinde, görev ve sorumlulukların dağıtımında ÇATOM Kurulları yetkili olmaktadır. Kurul seçimleri her yıl yeniden yapılmakta, ÇATOM Sorumlusu ve katılımcılar tarafından seçilen 1 eğitici de kurul üyesi olmaktadır.
4. **Gelir Getirici ve Kadın İstihdamını/Girişimciliğini Destekleyici Programlar:** Gelir getirici programlardan toplam 3035 genç kız ve kadın katılmıştır. Gelir getirici programlar aracılığıyla 16 ÇATOM'da toplam 743 katılımcı toplam 82 Milyar 311 Milyon TL (ortalama 25-450 Milyon TL/kişi) **gelir** elde etmişlerdir. 16 ÇATOM'da **190 katılımcı** çeşitli alanlarda (tekstil, çocuk bakıcılığı, tezgahlar, dikiş atölyesi, temizlik, kuaförlük, sekreter, usta eğitici vb.) **iş bularak** çalışmaya başlamıştır. Kilis'de 2 kuaför

salonu, Mardin Merkez'de 1 mantı ve gözleme salonu, Şanlıurfa Halfeti'de 1 kuaför salonu, 1 dikiş atölyesi, Şırnak'da 1 kuaför salonu olmak üzere 9 katılımcı tarafından **6 işyeri** açılmıştır. Girişimcilere ÇATOM Sorumluları tarafından girişimcilik eğitimi verilmiştir. Halfeti'de girişimcilere kaymakamlık ve belediye desteği sağlanmış; Mardin'deki girişimciye ise TKV kaynaklarından mikro kredi kullanılmıştır.

ÇATOM'larda 2003 yılı içinde 190 katılımcı iş bularak çalışmaya başlamış, 9 katılımcı tarafından da 5 işyeri açılmıştır.

- Kızıltepe İlçesi'nde Ocak 2003'te düzenlenen toplantı ve atölye çalışmalarını takiben iki girişimci kadın, yoksul kadınların istihdam edileceği ve eğitim alacakları bir kilim ürünleri üretim atölyesi açmaya karar vermişlerdir. Üretim atölyesinin açılması aşamasında kendilerine bilgi ve teknik açıdan GAP İdaresi Bölge Müdürlüğü, Mardin ÇATOM'lar ve Mardin GİDEM tarafından destek verilmiştir.
 - Halfeti'de girişimci katılımcılar tarafından kurulan dikiş atölyesi Kaymakamlık tarafından verilen 100 okul önlüğü siparişi ile aktif olarak üretime geçmiştir.
 - ÇATOM ürünlerinin tanıtım ve pazarlanmasına yönelik olarak Türkçe web sayfası oluşturulmuş, İngilizce web sayfası için ön hazırlıklar tamamlanmış ve ürün kataloğu genişletilmiştir.
5. **Okul Öncesi Eğitim Programları:** 14 ÇATOM'da 1319 çocuk okul öncesi eğitim programlarından yararlanmıştır.
6. **Çocuk Okuma Odaları:** ÇATOM bünyesinde açılan 4 çocuk okuma odasından toplam 533 çocuk yararlanmıştır.
7. **Sosyal Destek Programları:** 2003 yılında sosyal destek programlarına daha fazla önem verilmiş ve özellikle kızların okula yönlendirilmesi ve genç kızların açık öğretime kayıtlarının yapılmasında çalışmalar başlatılmıştır. Açık öğretime kaydı yapılan genç kızlara valilik ve kaymakamlıklar destek vermiştir.
- Sosyal destek programları aracılığıyla;
 - 11 ÇATOM'da 238 haneye 16 Milyar 935 Milyon TL nakdi yardım ve,
 - 19 ÇATOM'da 3907 haneye aynı yardım (gıda, giyim, yakacak, kırtasiye) ulaştırılmasına;
 - 11 ÇATOM'da 567 çifte resmi nikah,
 - 4 ÇATOM'da 2141 çocuğun sünnet töreni yapılmasına;
 - 12 ÇATOM'da 482 kişiye yeşil kart,
 - 12 ÇATOM'da 458 kişiye nüfus cüzdanı çıkarılmasına;
 - 14 ÇATOM'da 380 öğrencinin okula yönlendirilmesine destek sağlanmış;

Bu şekilde yıl içinde toplam 8173 kişi/haneye sosyal destek programları ile yardımcı olunmuştur.

- 20 ÇATOM'da çoğunluğu kız 404 öğrencinin (310 ilköğretim, 70 lise, 24 üniversite) çeşitli kişi ve kuruluşlardan burs bulmasına yardımcı olunmuş; burslu öğrencilerin takibi ÇATOM'lar tarafından yapılmıştır.
- Bedensel engelli kişilerin toplumsal yaşamdan aktif şekilde yararlanmalarını desteklemek amacıyla Ocak 2003'te "Barış için Tekerlekli Sandalye-Güneydoğu Anadolu" kampanyası başlatılmıştır. Kampanya kapsamında, ÇATOM saha sorumluları, kamu kurumları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği içinde tekerlekli sandalye ihtiyacı olan kişiler tespit edilmiş ve haklarında gerekli bilgiler toplanarak 240 sandalye için dağıtım listesi oluşturulmuş ve ilgililere gönderilmiştir. 2004 yılı ilkbaharında sandalyelerin Türkiye'ye getirilmesi ve dağıtımın yapılması planlanmaktadır.

8. Kültürel-Sosyal Etkinlikler: Valilikler ve sivil toplum kuruluşlarının düzenlemiş oldukları sergilerde ÇATOM ürünleri sergilenmiş ve satılmış; yerel, ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından düzenlenen eğitim ve panellere (aile planlaması, temizlik-hijyen, uyuşturucu ile mücadele, kadının yasal hakları vb), radyo ve televizyon programlarına katılmış; ÇATOM haberleri medyada yer almış; özel gün kutlamaları yapılmış; gezi ve piknikler düzenlenmiş; katılımcılarla birlikte sinema ve tiyatroya gidilmiş; katılımcılarla birlikte fidan dikilmiş; toplu sünnet töreni, nikah töreni vb. etkinlikler düzenlenmiş; ÇATOM yıl sonu sergileri yapılmış; katılımcılar aşırı kampanyası, öğrencilere kırtasiye yardımı vb. çalışmalara gönüllü destek vermiş; kırsal alanda eğitim çalışmalarına destek verilmiş/koordine edilmiş; katılımcıların aileleri ziyaret edilmiş/ÇATOM'a davet edilmiş vb. etkinlikler/çalışmalar yürütülmüştür. Kültürel ve sosyal etkinliklerde valilik, kaymakamlık ve belediyelerle, özel kuruluşlar, bireyler ve sivil toplum kuruluşlarından önemli ölçüde destek alınmış ve katılımları sağlanmıştır.

ÇATOM Merkezleri bünyesinde yılda en az bir kez piknik ve geziler düzenlenmektedir. Bazı faaliyetlerde katılımcılar dışında çevredeki tüm kadınların davetli olduğu kutlamalar da gerçekleştirilmiştir. Bu tür faaliyetlerde genellikle yerel yönetimler ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği içinde yapılmıştır. [8 Mart Dünya Kadınlar Günü (15 ÇATOM), 22 Mart Dünya Su Günü, Anneler Günü, 23 Nisan, 19 Mayıs, 29 Ekim Etkinlikleri, Kanser Haftası, Turizm Haftası, Nevruz vb.]

ÇATOM ürünleri ÇATOM'larda ve çeşitli yerlerde düzenlenen sergilerde sergilenmiş ve ürün satışı yapılmıştır.

ÇATOM Sorumlularının ve Eğiticilerinin Katıldıkları Eğitim Toplantıları:

ÇATOM sorumlularının ve eğiticilerinin çeşitli eğitimlere katılması sağlanmış, bu kişilerin kapasitelerinin gelişmesine çalışılmıştır.

- The British Council tarafından yürütülen "Kadının Topluma Etkin Katılımının Desteklenmesi Projesi" kapsamında Diyarbakır, Şanlıurfa, Antalya ve Ankara'da düzenlenen "Kadına Yönelik Şiddet" ve "Girişimcilik ve Organizasyonel Gelişim" konulu eğitim seminerlerine ÇATOM'lardan 6 ve GAP Bölge Müdürlüğü Sosyal Projeler Birimi'nden 1 kişi katılmıştır.
- GAP İdaresi ile Anatolian Artisans Vakfı arasında yapılan işbirliği çerçevesinde 13-16 Ekim 2003 tarihleri arasında "Çatışma Çözümü Eğitimi" ve 17-21 Ekim 2003 tarihleri arasında "Mikro İşletme Eğitimi" düzenlenmiştir Eğitim, GAP Bölge Müdürlüğü tesislerinde gerçekleştirilmiştir. Çatışma Çözümü Eğitimine ÇATOM ve Gençlik Evi Sorumluları ile Sosyal Projeler Birimi uzmanları olmak üzere toplam 13 kişi; Mikro İşletmecilik Eğitimine ise ÇATOM ve Gençlik Evi sorumluları, GAP İdaresi uzmanları ve kamu kuruluşlarından gelen uzmanlar olmak üzere toplam 17 kişi katılmıştır.
- GİDEM'ler tarafından verilen Proje Döngüsü, Girişimcilik vb konulardaki eğitim seminerleri; SYDTF Sosyal Riski Azaltma Projesi bilgilendirme toplantıları, Kent Konseyi tarafından yapılan toplantılar vb. kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen eğitim toplantılarına ilgili ÇATOM sorumluları ve eğiticiler katılmıştır.
- 2003 yıl sonu itibariyle Şırnak Uludere hariç tüm ÇATOM'lara bilgisayar temin edilmiş olup çoğunun internet bağlantısı sağlanmıştır. Tüm ÇATOM saha elemanlarına bilgisayar eğitimi verilmiştir.

İşbirliği Çalışmaları

2003 yılı içinde TOÇEV, AÇEV, Sabancı Üniversitesi, Erenköy Rotary, Frito-Lay, Avustralya Elçiliği, Unicef, Sosyal Kültür Yaşamı Geliştirme Derneği, Biritish Councill, Anatolian Artisans Vakfı, Uçan Süpürge vb. kuruluşlarla işbirliği çalışmaları yapılmış; ortak etkinlik ve programlar düzenlenmiş, katkı verilmiş ve destekleri alınmıştır.

Aşağıda bu çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir:

- TUVANA Okumaya İstekli Çocuklar Vakfı (TOÇEV) ile GAP İdaresi arasında işbirliği protokolü imzalanmıştır. Adıyaman, Mardin ve Batman'da TOÇEV tarafından burs sağlanan 217 öğrencinin takibi 18 kişilik ÇATOM gönüllü grupları tarafından yapılmıştır. Adıyaman ÇATOM'da 6 kişilik gönüllü grupla 63 burslu öğrencinin ev ziyaretleri yapılarak ayakkabı ve beden ölçüleri alınmış ve fotoğrafı olmayanların vesikalık fotoğrafları çekilmiştir. Ailesinde sağlık sorunu olan bir çocuğa maddi destek yapılmış;

Adıyaman ÇATOM tarafından belirlenen 3 çocuğa manevi aile bulunmuş; TOÇEV'den çocuğu burs alan 5 aileye SYDV tarafından yardım yapılması sağlanmış; TOÇEV'li çocukların ÇATOM'da düzenlenen İngilizce ve Resim kurslarına kayıtları yapılmıştır. Mardin'de 69 burslu çocuğa 9 ÇATOM gönüllüsü tarafından Batman'da 85 burslu çocuğa, 3 ÇATOM gönüllüsü tarafından TOÇEV yardımı ulaştırılmış ve takipleri yapılmıştır. Mardin ve Batman'da gönüllülerle birlikte okullar ziyaret edilerek destek alan çocuklarla görüşülmüş ve anneleri ÇATOM'a davet edilerek bilgi alışverişinde bulunulmuştur.

- Sabancı Üniversitesi ile işbirliği yapılarak "Toplumsal Duyarlılık Projesi" kapsamında Mardin ÇATOM'larda 6-14 yaş gruba 150 çocuğa 10 günlük bir eğitim verilmiştir. Eğitim için gerekli kırtasiye ve çeşitli gıda Valilik ve çeşitli firmalardan, araç ise Belediye tarafından sağlanmıştır.
- AÇEV ile işbirliği yapılarak Diyarbakır ÇATOM'da okuma-yazma kursları düzenlenmiştir.
- Erenköy Rotary tarafından sağlanan eğitici desteği ve kırtasiye yardımları ile ÇATOM'larda ve çevre okullarda okuma-yazma programları düzenlenmiştir.
- Frito-lay firması tarafından Batman ve Nusaybin'de açılan çocuk okuma odaları için 15'er Milyar TL tutarında donanım desteği ile iki yıllık işletme gideri sağlanmıştır.
- Avustralya Büyükelçiliği tarafından Şanlıurfa Yakubiye ÇATOM Çocuk Okuma Odası ile Diyarbakır Fatihpaşa Çocuk Okuma Odası için 5000 Dolar tutarında donanım desteği ile iki yıllık işletme gideri sağlanmıştır.
- UNICEF tarafından Diyarbakır Fatihpaşa Çocuk Okuma Odası için donanım desteği ve bir eğiticinin bir yıllık ücreti sağlanmıştır.
- Diyarbakır ÇATOM'un kira gideri Sosyal Kültürel Yaşamı Geliştirme Derneği tarafından karşılanmıştır.
- British Council ve Anatolian Artisans Vakfı ile yapılan işbirlikleri sonucu ÇATOM sorumlularına ve eğiticilerine yönelik eğitim programları düzenlenmiştir.
- Uçan Süpürge Derneği tarafından ÇATOM katılımcılarına yönelik film gösterileri düzenlenmiştir.

ÖRNEK ÇALIŞMALAR

Japonya-Kyoto'da yapılan 3. Dünya Su Forumu (16-23 Mart 2003) kapsamında düzenlenen Su Eylem Yarışması'nda 870 projeden 150'si içine ÇATOM Projesi de girmiştir. 20-21 Mart 2003 tarihinde Japonya Kyoto'da ÇATOM Projesi'nin poster sunuşu GAP İdaresi tarafından gerçekleştirilmiştir.

Kilis ÇATOM: Köylerde Eğitim ve Hizmet Projesi

Kilis ÇATOM tarafından Köylerde Eğitim ve Hizmet Projesi Polateli İlçe Kaymakamlığı, İl Sağlık Müdürlüğü ve İl Jandarma Komutanlığı işbirliğinde

yürütülmüştür. Haftada bir gün (Salı günleri) yürütülen projenin 6 haftası merkezde, 8 haftası ise merkeze bağlı farklı köylerde gerçekleştirilmiştir. Proje planlanmadan önce ÇATOM tarafından bölgeye gidilerek (üç kez) alan taraması yapılmış, bizzat kadınlarla görüşülerek istek ve talepler göz önünde bulundurulmuştur. Proje için gerekli bütçe ve harcamaları Kaymakamlık sağlamıştır. İl Jandarma Komutanlığı ise asker ve temel ihtiyaçlar konusunda destek vermiştir. Proje kapsamında Polateli Merkez ve ilçeye bağlı 8 köyde 482 kadına aile planlaması ve genel hijyen; 595 öğrenciye (173 erkek, 422 kız) ergenlik konularında eğitim verilmiştir. 630 öğrencinin (183 erkek, 447 kız) saç kesimi yapılmış ve temizlik malzemeleri ile gıda ve giysi yardımı yapılmıştır.

Kilis Merkez'de ise 16 ilköğretim okulunda 302 kadına aile planlaması ve genel hijyen; 2013 öğrenciye (1034 erkek, 979 kız) ergenlik ve sağlık konularında eğitim verilmiş, 171 öğrenci/kadının saç kesimi yapılmıştır.

Ağaçlandırma Çalışmaları

Şanlıurfa Yakubiye ve Siverek, Şırnak Cizre, Mardin Merkez, Dargeçit, Saraçoğlu ve Evren ÇATOM'larda ağaçlandırma çalışmaları yapılmıştır. Mardin ÇATOM'larda TEMA vakfı işbirliğinde dikim gerçekleştirilmiştir. Cizre'de ÇATOM bahçesi düzenlemesi yapmıştır.

Kadınların Yasal Hakları ve Medeni Haklar Eğitimi

Mardin Merkez ÇATOM personeli avukat tarafından toplam 18 ÇATOM'da Kadının Yasal Hakları ve Medeni Haklar" konulu eğitim seminerleri verilmiştir. Eğitim, Mardin-Merkez, Mardin-Evren, Mardin-Saraçoğlu, Mardin-Ömerli, Mardib-Dargeçit, Mardin-Midyat, Batman-Petrolkent, Batman-İpragaz, Şırnak Merkez, Şırnak-Cizre, Şanlıurfa Yakubiye, Şanlıurfa Siverek ÇATOM'lar ile Türkiye Kalkınma Vakfı Lice ve Hani Halıcılık Eğitim Merkezleri'nde düzenlenmiştir. ÇATOM katılımcıları ile eğitimin verildiği sırada ÇATOM'da bulunan genç kız ve evli kadınlar eğitimden yararlanmıştır. Özellikle evlilik çağına gelmiş genç kızlar eğitime daha çok ilgili göstermişlerdir. Lice ve Hani Halıcılık Eğitim Merkezleriyle birlikte toplam 1289 genç kız ve kadın düzenlenen programlardan yararlanmıştır.

Eğitim programlarında aşağıda belirtilen temel konular üzerinde durulmuştur:

- Medeni Hukuk kapsamında; kadının evlenme yaşı, evliliğin genel şartları, resmi nikahın önemi, kadının çalışma hakkı, boşanmanın esasları ve boşanmada mal rejimi ile kadının elde edebileceği hakları ve isteyebileceği tazminatlar, nafakaya ilişkin genel bilgi ve değerlendirmeler, Kadının miras payı ve erkek ile eşit miras hakkına sahip olduğu;

- Birleşmiş Milletler Kadınlara karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşme Hükümleri. Fiziksel şiddet ve psikolojik şiddet. Şiddete uğrayan kadının başvuracağı merciler;
- Anayasaya göre temel insan hakları anlayışı ve hakların kullanılması;
- Demokrasinin kelime anlamı, tatbikatı, kadının demokratik hayatta yeri ve önemi, seçimler, kadının oy hakkı vs. gibi temel konular hakkında yaşanmış pratik örnekler ile kadının bu hakları kullanabilme hak ve yetkisine sahip olduğu ve bunları kullanırken karşılaştığı zorluklar ve yapması gerekenleri anlayabileceği bir üslup ile anlatılmış ve örneklendirilmiştir.
- Ayrıca eğitim sonrası hukuki anlamda yardıma muhtaç kadınların problemlerine göre yardım çalışmaları (Dilekçe yazma, dava açılması konusunda yönlendirme, adli yardımdan istifade için ilgili mercilere yönlendirme vb.) yapılmış, danışmanlık desteği verilmiştir.